

Selelekela:

Mafelong a kotara ya boraro ya 2017 ho hlalishwa phatlalatsong ya bo-17 ya Under the Baobab Tree, e leng lesedinyana la Ofisi ya FAIS Ombud. Diphuputso tse kenelletseng tse mabapi le dihlooho tseo ho buuwang ka tsona (case studies) phatlalatsong ena ya lesedinyana di tsepamisa maikutlo dikarolong tse fapaneng tse ka hara tshebetso ya thero ya ditjhelete. Diphuputso tsa ho qala tse kenelletseng di shebana le diphapang tsa bohlokwa tse pakeng tsa 'Ho sebedisetsa merero ya kgwebo' le 'Ho sebedisetsa merero ya poraefete' ho mabapi le inshoreense ya koloi. Diphuputso tsa bobedi di shebana le dipholisi tsa thuso le dinako tsa ho leta tse sebetsang dipholiseng tse jwalo ka dipholisi tsa lepato, moo ho sa fanwang ka tiisetso pele ho ntshwa pholisi ke khampani ya inshoreense. Bohlokwa ba keletso e tshwanetseng bo hlahella diphuputso tsa boraro tse shebanang le tsamaiso ya lekgetho la ho fokotsa mosebetsing mmoho le dibenefiti tsa ditlhapiso. Diphuputso tsa bone hape e leng tsa ho qetela di boela di kenelletsisa ditaba tsa inshoreense ya nako e kgutshwane, haholoholo dikotsi tsa ho sa

etse bonnete ba hore dintho tse ka hara ntlo ya hao di inshorilwe ka palo e tla etsa hore o fumane tse lekanang le tsona ha ho ka ba le bothata, mme hona ho etsa hore tleleime efe kapa efe ya nakong e tlang e fokotswe ka palohare.

Le ha diphuputso tsena tse kenelletseng di fapana haholo, mokotaba o tshwanang ho tsona tsohle ke wa hore mofani wa ditshebeletso tsa ditjhelete o tshwanetse ho etsa bonnete ba hore o fumana lesedi lohle le tshwanetseng hape le leng teng ho tswa ho eo ya tla ba tlelaente e le hore kgothaletso efe kapa efe e etsuwang e be e loketseng maemo le ditlhoko tse ikgethang tsa ditlelaente, le hore lesedi lohle la bohlokwa le fuwa tlelaente hore e tle e kgone ho etsa qeto e na le tsebo.

Diphuputso tse Kenelletseng tsa 1: Ho sebedisetsa Merero ya Kgwebo kgahlanong le Ho sebedisetsa Merero ya Poraefete

Ditefello tseo o di lefang khampaning ya inshoreense hore o tle o fumane dibenefiti ka pholisi ya inshoreense ya nako e kgutshwane di sebetswa ka ho ya ka profaele ya ho ba kotsing ya motho ka mong. Mohlala wa ka moo ho hlauwang profaele ya ho ba kotsing, mohlomong ha o inshorile koloi, o tshwanetse ho bona mofani wa inshoreense hore a shebe dintlha tse jwalo ka dilemo tsa hao, bong le rekoto ya hao ya ho kganna; boleng ba koloi; moo koloi e phakang teng le mehato ya tshireletso e sebedisetsweng. Ha profaele ya hao ya kotsi e le hodimo, tefello kapa yona premiamo ya hao le yona e tla ba hodimo. Ntlha e nngwe e jwalo e kenyelletsa morero o ikgethang oo koloi e sebedisetswang ona, e ka ba ho e sebediswa merero ya poraefete kapa merero ya kgwebo. 'Ho sebedisetsa Merero wa Poraefete kapa Kahisano' ho kenyelletsa ho kganna pakeng tsa lapeng la hao le ho ya sebakeng sa hao se tlwaelehileng sa ho sebetisa. 'Ho sebedisetsa Merero wa Kgwebo' ke moo koloi e bopang karolo ya bohlokwa ya tshebetso ya mosebetsi wa hao mme hape e ka kenyelletsa le ho sebedisetswa merero ya poraefete. Ha o sebedisa koloi ya hao bakeng sa merero ya kgwebo, yona e tla ba mmileng hangata ho feta ha o e sebedisetsa merero ya poraefete; hona ho nyolla monyetla wa ho utswiwa kapa ho ameha kotsing. Ka hoo tefello ya 'Ho sebedisetsa Merero ya Kgwebo' e hodimo ha e bapiswa le ya koloi e tshwanang le yona eo empa e sebedisetswa feela 'Merero ya Poraefete'. Ha o ka inshora koloi ya hao ho e sebedisetsa merero e fosahetseng tefello ya hao le yona e tla ba e fosahetseng mme o ke ke wa inshorwa ha ho ka etseha hore ho be le ketsahalo e hloakang tleleime.

T kgahlanong le A

Dintlha:

Motletlebi o ne a na le pholisi ya inshoreense ya koloi le moikarabedi, mme pholisi eo e kene tshebetsong ka Pherekong 2016. Ka la 21 Loetse 2017 motletlebi o ile a ameha kotsing ha a ne a kganna a kgutla kopanong ya mosebetsi ka koloi ya hae. O ile a kenya tleleime ho moikarabedi mme tleleime eo ya hanelwa ka baka la hore o ne a sebedisa koloi bakeng sa merero ya kgwebo. Pusanong ya bona ya ho qala ka mohala le moemedi wa moikarabedi, motletlebi o ile a tiisetisa ha a ile a botswa hore na o tlilo sebedisa koloi bakeng sa merero efe, mme motletlebi o arabile ka hore o tlilo e sebedisetsa merero ya hae ka seqo. Motletlebi hape o ile a batla tlhakisetso e nngwe ka hodimo ka se bolelwang ka 'Ho sebedisetsa Merero ya Kgwebo' moo moemedi wa moikarabedi a ileng a fana ka tlhaloso e latelang: "...ke ho sebedisa koloi bakeng sa ho tsamaisa kgwebo". Motletlebi o le a tiisetisa hore yena ha a wele tlasa sehlopha sena

ka ha a se na kgwebo; o ile a hlalosa hore o hirilwe ho ba mookamedi wa khampani mme o tlilo sebetsa ka ofising feela. Le ha ho le jwalo, ka letsatsi la kotsi, motletlebi o ne a ile kopanong ya mosebetsi, e

leng ntho e sa tlwaelehang ho etsahala eo a e nkileng e se leeto la merero ya kgwebo jwalo ka ha ho hlalositse ke moemedi wa moikarabedi.

Motletlebi o ile a tla Ofising ena a tlilo kopa hore moikarabedi a lefe tleleime ka botlalo, jwalo ka ha koloi, eo boleng ba yona e neng e le R81 000 e ile ya hlakolwa le ho ntshwa tseleng.

Ho kena ha rona dipakeng:

Ka mora ho fumana tletlebo Ofisi ena e ile ya romela taba eo ho moikarabedi, e kopa hore a bontshe a dumellana le Karolo ya 7 (1) (c) (vii) ya Molao o Akaretsang wa Boitshwaro bakeng sa Baemedi le Bafani ba Ditshebeletso tsa Ditjhelete tse Dumelletseng Semolao ('Molao'). Karolo ena ya Molao e bolela ka ho hlaka hore mofani wa ditshebeletso tsa ditjhelete o lokela ho fana ka dintlha tse hlakileng tsa dipehelo dife kapa dife tsa konteraka, ho kenyelletswa le ho sa akaretsweng kapa maamong ao ho ke keng ha fanwa ka tshireletso ho ona. Ho bile le bopaki ho tswa kgatisong eo ho fanweng ka yona dikamanong tsa ho qala tse bileng pakeng tsa motletlebi le moemedi wa moikarabedi hore motletlebi ha a ka a eletswa ka nepo mabapi le bonabo ba 'Ho sebedisetsa Merero ya Kgwebo'. Ka hoo motletlebi ha a ka a kgona ho etsa qeto a na le tsebo. Ofisi ena hape e bone hore motletlebi ha a ka a tshwarwa ka tsela e lokileng. Moikarabedi o ne a tshwanetse ho fumana lesedi le tshwanetseng hape le leng teng ho etsa bonnete ba hore kgothaletso ha e e tshwanetseng feela ditlhokong le maamong a tlelaente, empa hape e laele le mofani wa ditshebeletso tsa ditjhelete hore a hlahise tsohle tsa bohlokwa tse neng di tla thusa hore tlelaente e kgone ho etsa qeto a ena le tsebo, e leng ntho ya bohlokwa e hlokehang Molaong.

Moikarabedi, ka mora ho fumana lengolo ho tswa Ofising ena, o ile a hlahloba botjha qeto ya hae mme a etsa qeto ya ho lefa tleleime ka botlalo, ho kenyelletswa le ho e fumana hape. Ho ile ha leshwa palo e etsang R92 350 le palo e felletseng ya ho qetela.

Dithuto tseo re ithutileng tsona:

1. Ha o inshora koloi etsa bonnete ba hore mofani wa ditshebeletso tsa ditjhelete o hlalosa ka botlalo mokgwa oo khampani ya inshoreense e bolelang le ho manolla ka teng lereo le reng 'Ho sebedisetsa Merero ya Kgwebo'. Hona ho tla ho neha monyetla wa ho lekola maemo a hao ka seqo le ho hlahisa ditaba tse nepahetseng mabapi le hona.
2. Hape ho bohlokwa hore o bolele dintlha tse tshepahalang tse mabapi le seo koloi e tla sebedisetswa tsona, hobane hona ho na le sephetho ka ho otloloha ho ditefello eo khampani ya inshoreense e tla ho behela yona. Ha o lefa tefello e sa nepahalang moo o ke ke wa leshwa tjhelete ya inshoreense ha o se o kenya tleleime.

Diphuputso tse Kenelletseng tsa 2: Nako ya ho Leta

Dipholisi tsa thuso, tse jwalo ka dipholisi tsa lepato, ha di hloke ditlhahlobo tsa bongaka ka nako eo pholisi e kenang tshebetsong. Ka hoo ha ho na tsela eo ka yona ho ka hlwauwang kotsi eo ya tla ba tlelaente a ka bang yona, mme ke ka hoo bafani ba dipholisi tse jwalo ba tshwanetseng ho itshireletsa kgahlanong le ho kgetha. Lena ke lereo le buwang ka batho ba etsang kopo ya dibenefiti tsa inshoreense ka sepheo sa ho tleleima. Ka mantswe a mang ba tseba ka botlalo hore ha ba phela hantle, e be ba etsa kopo ya dibenefiti tsa inshoreense ka maiteko a ho fumana dipelo tlasa maemo a ikgethang ao ba leng ho ona. Ke ka lebaka leo bafani ba dipholisi tsa lepato ba phehellang hore ho be le nako ya ho leta e pakeng tsa dikgwedi tse 3 ho isa ho tse 6, mme nqeng tse ding dikgwedi tse 12, moo ka yona nako eo motho ya inshorilweng a ke keng a leshwa benefiti ya inshoreense ha a ka hloka tlasa maemo a tlhaho. Le ha ho le jwalo, ho hloka tlasa maemo a kotsi ka baka la ho bolauwa, dikotsi tsa makoloi le ho hloka tlasa maemo a kotsi, ho leshwa ka potlako ka yona nako ena. Ntsha ya bohlokwa haholo ya dinako tsa ho leta ke ya hore ha ba ntse ba qala ka tefello ya ho qala, e leng ya ho kenya pholisi tshebetsong, ha ba shebe palo ya ditefello tse lefuweng, empa ba sheba motho ya inshorilweng hore o bile setho bakeng sa palo e itseng ya dikgwedi tsa khalendara.

D kgahlanong le L:

Dintlha

Motletlebi, eo e neng e le rakgadi wa mofu mme hape a boletse pholising hore ke yena ya tla amohela benefiti, o ile a bolela hore mofu o ile a etsa ka katleho ditseleleime dipholising tse pedi tsa lepato ho tswa ho moikarabedi ka Mmesa 2017. Dibenefiti tse dipholisi tseo tse pedi di faneng ka tsona e bile R30 000.00 le R50 000 ka tatellano. Ka la 14 Motsheanong 2017, mofu o ile a thungwa mme a bolawa ha ho ne ho tlatlatjwa ntlo; tseleime e entsweng ka mora moo khampaning ya inshoreense e ile ya hanelwa ka baka la hore mofu a ile a hloka tlasa maemo a kotsi ka hore mofu o hloka tlasa maemo a kotsi, lengolo le hanelang leo moikarabedi a faneng ka lona le ne le re tlhaloso ya bona ya ho hloka tlasa maemo a kotsi, ke ha: “ho bile le ketsahalo ya ka potlako, e neng e sa lebellwa mme eo ho neng ho se na maikemisetso ho yona”. O ile a tswela pele ka hore diphumano tsa SAPS di bontshitse ha sesosa sa ho hloka tlasa maemo a kotsi, e leng ketsahalo eo ho neng ho sa ikemisetse yona, mme jwalo ka ha pholisi e eso ka e qeta dikgwedi tse 6 tsa yona tsa nako ya ho leta ha ho na dibenefiti tse tla leshwa.

Motletlebi ha a hopole a kile a bolellwa ka dikgaoletso tse sebetsang pholising ena, mme o bona hore mona ho tshwarwa ka tsela e sa lokang. Ka hoo o ile a tla Ofising ena ho tla fumana thuso.

Ho kena ha rona dipakeng:

Tlhaloso ya tletlebo Karolong ya 1 ya Molao wa Dikeletso tsa Ditjhelete le Ditshebeletso tsa Ho Kena Dipakeng wa Nomoro ya 37 wa 2002, (“Molao wa FAIS”) e kenyelletsa maemo ao tlasa

ona motletlebi a ileng a tshwarwa ka tsela e sa lokang. Ka hoo Ofisi ena e ile ya romela lengolo ho moikarabedi moo e neng e bolella moikarabedi hore morero wa nako ya ho leta e ne e le wa ho thibela motho ya inshorilweng kapa baamohedi pholising hore ba se une molemo ho se leng kgahlanong le kgetho, mme le hore ho bolawa, hoo hantlentle e seng hwa kotsi, ha se ntho ya tlhaho. Motletlebi, jwalo ka moamohedi pholising, a ke ke a bonwa a unne molemo ka tsela e sa lokang ho tswa pholising ena, mme Ofisi ena e ile ya kopa hore moikarabedi a nahane hape ka boemo ba hae mabapi le ho lefa ka botlalo ditseleleime tse entsweng ka dipholisi tseo tse pedi, kapa a nehe Ofisi ena mabaka a hore ke ka baka lang a nahanang hore ho di hanela ke ntho e lokileng hape e utlwahalang.

Moikarabedi o ile a araba lengolo la ho qala la Ofisi ena ka hoo fana ka bopaki ba tefo ya R50 000 le R30 000 ka botlalo mmoho le tefello e felletseng ya ho qetela ya tletlebo e kentsweng ke motletlebi.

Dithuto tseo re ithutileng tsona:

1. Dipholisi tsa thuso tse jwalo ka dipholisi tsa lepato tse sa hloka ditlhahlobo dife kapa dife tsa bongaka kapa tiisetso ha ho kengwa tshebetsong pholisi ka mehla di tla kenyelletsa nako ya ho leta mabapi le ho hloka tlasa maemo a kotsi ka baka la tlhaho. Le ha ho le jwalo, ho bohlokwa hore o tsebe hantle bolelele ba nako ya hao ya ho leta, jwalo ka ha maemo a amoheleng indastering ena e ka ba a pakeng tsa dikgwedi tse 3 le tse 6, empa ho na le dipholisi tse hloka tlasa maemo a kotsi tsa bolelele ba dikgwedi tse 12.
2. Ho bohlokwa ho ela hloko hore ha ho ka etseha hore o batle ho inshora ba leloko pholising ya lepato, nako ya ho leta ya batho ba dilemo tse ka hodimo ho tse 65 le ditho tsa leloko ka kakaretso, e ka ba telele ho ena le nako ya ho leta e sebetsang ho motho ya ka sehloohong ya inshorilweng mmoho le ba lelapa la hae.
3. Ditselele tsa dipholisi tse jwalo hape di lokela ho etsa bonnete ba hore di tseba dipehelo le maemo a pholisi, hobane ho na le moo ka nako e nngwe ho tlolwang ditefello kapa dipholisi di busetswe hape ka mora ho ba di kwalwe, mme moo o tla bona ho kengwa botjha ha nako ya ho leta ya mantlha, ho sa natswe hore na o bile le pholisi bakeng sa nako e telelele hakae.

Diphuputso tse Kenelletseng tsa 3: Ho fokotswa mosebetsing le Dibenefiti tsa Ditlhapiso

Ha ho ka etseha hore o fokotswe mosebetsing, benefiti ya ho fokotswa mosebetsing e buwang ka ho tswa letloleng la penshene la ramosebetsi, e tla lefiswa lekgetho jwalo ka ha e ka dibenefiti di lefuwe ha o ya pensheneng, mme R500 000 ya ho qala e ke ke ya lefiswa lekgetho, e be ditjhelete tse ding tsohle ka hodimo ho moo di lefiswa lekgetho ka ho ya ka sekala se theohang. Ho bohlokwa ho ela hloko hore palo ya R500 000 e sa lefsweng lekgetho ha e ye ka ho tswa, empa e bokellana bophelong bohle ba motho mme e kenyelletsa le ditjhelete tse ding tsa nakong e fetileng tsa ho ya pensheneng tse nkuweng. Ka hoo ho bohlokwa hore ha o ya pensheneng o fumane dikeletso tse nepahetseng, jwalo ka ha o tla fumana phakejthe ya ditlhapiso, le yona e tla lefiswa lekgetho jwalo ka shwahla ya tjhelete ya ho ya pensheneng, e leng e ka bang le sephetho ho R500 000 e sa lefsweng lekgetho. Hodima moo, ha o fetisetsa benefiti ya hao ya ho ya pensheneng letloleng le leng la paballo (preservation fund) yona e lahlehelwa ke "boitsebiso" ba yona jwalo ka benefiti ya ho fokotswa mosebetsing, le ha o ka ba le tokelo ya ho e nka hang kaofela kapa karolwana ya yona letloleng leo la paballo, pele o ya pensheneng (dilemong tsa pejana tsa 55), tjhelete eo o e nkang e tla lefiswa lekgetho jwalo ka eo o e nkang ka tlwaelo ka ho ya ka lenane la lekgetho la shwahla ya tjhelete eo o e nkang, moo R25 000 ya ho qala feela e ke keng ya lefiswa lekgetho, mme palo efe kapa efe e nngwe ka mora moo e tla lefiswa lekgetho ka sekala se theohang se qala ka 18% bakeng sa R660 000 ya ho qala.

K kgahlanong le A:

Dintlha

Motletlebi, ya neng a le dilemo tse 47 boholo ka nako eo, o ile a fokotswa mosebetsing ka Hlakubele 2015 ho tswa mane Phillips moo a neng a hirilwe teng nako ya dilemo tse 15. Motletlebi e ne e le setho sa letlolle la provident la ramosebetsi le neng le mo neha benefiti ya ho fokotswa mosebetsing ya R1 373 12 mmoho le phaketjhe ya ditlhapiso ya R350 000. Motletlebi o bolela hore nakong eo a neng a fokotswa mosebetsing, moikarabedi o ile a mo eletsa hore a nke tjhelete ya hae letloleng la provident hore a tle a lefe dikoloto tsa hae tsohle hobane ditjhelete di tliho fetisetswa letloleng la paballo la provident le tsamaiswang ke moikarabedi. Pele ha ho fetiswa le ka ho latela melao e leng teng, motletlebi o ne a se a nkile palo e ka etsang R200 000 letloleng la provident ho lefa kadimo ya neng a na le yona le dikoloto tse ding. Motletlebi o bolela hore ka la 15 Tshitwe 2016, o ile a ya ho moikarabedi mme a kopa ho ntsha R400 000 e nngwe hape ho tswa letloleng la paballo la provident. Motletlebi o ne a nahana hore palo ya R90 000 e tla hulwa

bakeng sa lekgetho ka ho ya ka manane a lekgetho a shwahla ya tjhelete ya ho ya pensheneng. Motletlebi le ha ho le jwalo o ile a utlwa bohloko ho fumana hore ka baka la hore tjhelete e se e kentswe

matloleng a paballo, transekeshene eo jwale e nkuwa jwalo ka ho ntsha letloleng, mme ka baka leo o tla lefiswa lekgetho ka tsela e tshwanetseng. Hona ho ne ho bolela hore ho ena le ho fumana palo e ka hodimo feela ho R400 000 ho tswa ho R500 000 eo a e ntshitseng o ile a fumana feela R349 274.94, ka phapang ya R61 108.54.

Ka mora ho ba maiteko a mangata a ho rarolla taba ena le moikarabedi a hlolehile ho tliša tharollo, motletlebi o ile a tliša Ofising ena ho tliša batla thuso.

Ho kena ha rona dipakeng:

Karolo ya 7 (1) ya Molao e bolela hore ho utullwa ha lesedi lohle la bohlokwa ho tshwanetswe ho etswa ho netefatsa hore tlelaente e behilwe boemong ba ho ka etsa qeto a ena le tsebo. Hodima moo karolo ya 8 (1) ya Molao e laela hore kgothaletsa efe kapa efe e etsuwang e lokela ho ba e tshwanetseng ditlhoko le maemo a tlelaente, mme mona re buwa ka motletlebi. Mona moemedi wa morabedi o ne a lokela ho tseba ka ditlamorao tsa lekgetho tsa ho fetisetsa ditjhelete tse motletlebi letloleng la paballo, mme o ne a tshwanetse ho tsebisa motletlebi hantle hore ho tle ho etswe qeto e ntle mabapi le maemo a hae. Ha hona ho ne ho bolellwa moikarabedi, qeto e ne e se e entswe ya ho rarolla taba ka botlalo le ho fana ka tefello yohle ya ho qetela ho motletlebi, mme nyehelo e ile ya fuwa motletlebi e leng palo e felletseng ya R61 108, 54 jwalo ka ho kopilwe, e leng nyehelo eo qetellong e ileng ya amohelwa.

Dithuto tseo re ithutileng tsona:

1. Dibenefiti tsa ho fokotswa mosebetsing ha di lefiswa lekgetho ka tsela e tshwanang le ha o nka tjhelete ha o leboha mosebetsi kapa o tebelwa. Benefiti ya ho fokotswa mosebetsing hantlentle e tshwarwa ka ho tshwana le ha setho se tswa letloleng, ntle le ha ditjhelete di ka fetisetswa moo di tla baballwa teng moo ha morao di tla tshwarwa jwalo ka dibenefiti tsa ho nka tjhelete. Ka hoo ho bohlokwa ho fumana dikeletso tse nepahetseng ho etsa bonnete ba hore qeto efe kapa efe e etsuwang e sebeletsa maemo a hao hantle.
2. Qeto efe kapa efe eo o e etsang mabapi le ditjhelete tsa ho ya pensheneng bophelong ba hao mabapi le ho nka tjhelete pele ho nako ya ho ya pensheneng e tla ba e sephetho benefiting e sa lefsweng lekgetho ha o ya pensheneng.
3. Diqeto tse nkuweng mabapi le dibenefiti tsa ho ya pensheneng pele ha nako ya ho ya pensheneng kapa ka nako ya ho ya pensheneng di ka ba tse felletseng mme dipheho e ka ba tsa bohlokwa haholo. Ho tshwanetswe hore ho buuwe haholo ka melemo ya dikeletso tse tshwanetseng hape tse loketseng.

Diphuputso tse Kenelletseng tsa 4: Palo e Tlase ya Inshorene

Boleng ba ho kgutlisetsa boemong ba ho qala (replacement value) ba ntho ke seo o tla tshwanela ho se lefa, ka nako eo o etsang tleleime, ho fumana e nngwe e tshwanang le yona kapa ntho e nngwe e ntjha. Hodima moo, mabapi le dintho tse ka hara ntlo tse inshorilweng, wena, jwalo ka ya inshorilweng, ha wa dumellwa ho kgetha dintho tseo o batlang ho di inshora mme o lokela ho neha khampani ya inshorene boleng ba ho kgutlisetsa dintho tseo o nang le tsona boemong ba tsona ba pele hape. Ha ho ka etsahala hore o romele tleleime ka ho ya ka benefiti ya dintho tse ka hara ntlo, khampani ya hao ya inshorene e tla bala boleng ba ho kgutlisa hape dintho tsa hao mme ha ho ka fumanwa hore o inshorile thepa ya hao ka palo e tlase ho ena le eo o neng o tshwanetse ho di inshora ka yona, moo inshorene ya hao e tla ba e tlase. Ka hoo palo e tlase ya inshorene e etsahala ha ho ena le kgaello pakeng tsa palo ya tshireletso ya tse kgethuweng le palo eo e leng yona hantle ya ho kgutlisetsa boemong ba pele e inshorilweng; ka hoo ya inshorileng o tshwanetse ho jara karolo ya tahlehelo. Karolo ya tleleime eo wena jwalo ka ya inshorilweng o tla jara boikarabelo ba yona, e behwa ka ho sebedisa motheo wa palohare le ho bala ka mokgwa o latelang (Palo e Inshorilweng / Boleng ba Kotsi) x Palo ya Tahlehelo, e tla sebediswa ho fokotsa palo ya tefello ka botlalo ya tleleime eo o tla e leshwa qetellong.

DG kgahlanong le L:

Dintlha

Ka Pherekong 2017, batletlebi ba ile ba kopa broukhara ya bona ho kenya dintho tse latelang pholising:

- Khabinete ya Thelevishene R15 000
- Brush cutter R 3 500
- Motjhini wa ho kuta jwang R3 000
- Di-hive le disebediswa R15 000
- Carport R120 000

Ka mora taelo ena kgwedding ya Phupjane 2017, ntlo e ka sehloohong ya motletlebi e ila ya tjheswa ke mello e ileng ya qhoma mane tikolohong ya Knysna. Tleleime e ile ya kengwa ka semolao ka la 12 Phupjane 2017 khampaning ya inshorene. Le ha ho le jwalo, motletlebi o ile a re dintho tse boletsweng mona ka hodimo ha di a ka tsa bolelwa kapa tla hlakiswa pholising ka baka leo motletlebi o ne a inshorilwe ka palo e tlase.

Motletlebi oa ile a tla Ofising ena hobane a ne a batla ho etsa bonnete ba hore moikarabedi o lefa ka botlalo palo e setseng ya tleleime, e neng e fihla ho R165 500 bakeng sa dintho tse boletsweng tseo a hlolehileng ho di kenya pholising.

Ho kena ha rona dipakeng:

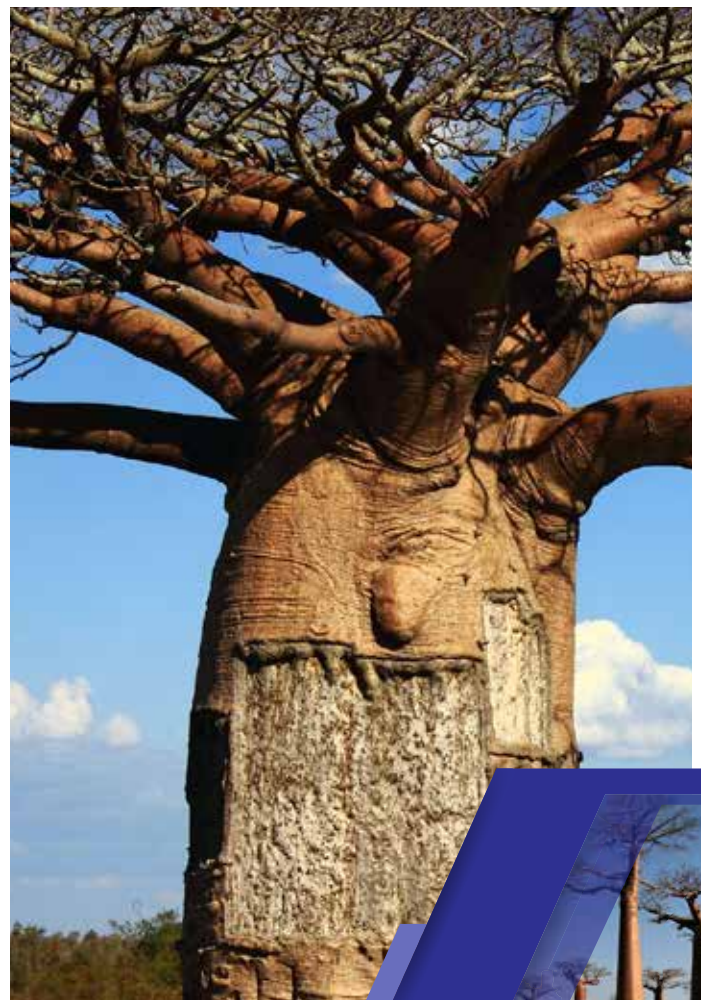
Karolo 3 (1) (d) ya Molao o laela hore tshebeletso ya ditjhelete e lokelwa ho etswa ka ho latela ditlhoko tse utlwalang le kapa ditaelo tsa tlelaente. Ho ne ho ena le ditokomane tse

lekaneng bakeng sa ho tshehetsa ditleleime tsa motletlebi tseo moikarabedi a ileng a tsebiswa ka bonako hore a kenye dintho tse ding pholising, mme moikarabedi o ile a hloleha ho phetha kopo ka ho ya ka dipehelo tsa karolo e boletsweng mona ka hodimo ya Molao.

Ofisi ena e ile ya romela dikgokahano ho moikarabedi ka ho latela Molawana wa 6(b) wa Melawana ya Tsamaiso ya Ofisi ena, mme ya kopa hore moikarabedi a nehe Ofisi ena mabaka a hlakileng a hore ke ka baka lang, le ha ho ena le bopaki bo bongata hakana, yena ho fihlela jwale ha a eso rarolle taba ena le motletlebi. Karabong ya hae moikarabedi o ile a sisinya ho rarolla taba ka botlalo le motletlebi mme palo e etsang R165 500 e ile ya leshwa motletlebi.

Dithuto tseo re ithutileng tsona:

1. Sepheo sa inshorene ya nako e kgutshwane ke ho busetsa boemong boo o neng o le ho bona pele ho ketsahalo ya tahlehelo.
2. Ke lona lebaka le etsang hore dintho tsa hao di inshorwe ka boleng ba ho di busetsa boemong ba tsona ba pejana. Hodima moo, ho bohlokwa hore palo ya inshorene ya dintho tse ka hara lelapa la hao e bontshe palo ya ho di busetsa boemong ba tsona ba pejana. Dintho tse di kenyelletsa tsohle tseo o tla di nka ha ho ka etseha hore o tsamaye – ho tloha ho dikgaba le difereko le dithipa tsa ka kitjhining ho ya diaparong tsa hao.

FAIS Ombud Graduate Trainee Program

Lenaneo la Thupelo le tsejwang ka FAIS Ombud Graduate Trainee Programme le ile la thehwa ka Tshitwe 2010 ka sepheo sa ho tataisa baithuti ba tsa molao ba tswang ditheong le baahing ba neng ba tingwa menyetla nakong e fetileng, mme hona ho etsuwa ka tataiso le thupelo ya nako ya dikgwedi tse 12. Baithuti ba tla kenela thupelo ba kgethwa ho tswa dikolong tse fapaneng tsa molao, mme ho hlokehlang ho tswa ho bona ke hore, ba kgone ho phetha Dithuto tsa bona tse Rutang ka tsa Molao. Lenaneo le se le thakgotse menyetla ya boithutelo bakeng sa Baithuti ba Rupellwang ba 46 mme le tswela pele ho neha baithuti ba kgethuwang ba molao monyetla wa ho qala ka boithutelo ba bona karolong e sebetsang ka boprofeshenale bo hodimo ha le ntse le ba tsebisa hape le ka dintlha tse fapaneng tsa molao ditshebeletsong tsa ditjhelete. Lenaneo le tswela pele ho hola, mme kgolo ya palo ya baithuti ba kenang mokgatlong selemo le selemo e bontsha ntshetsopele ya lenaneo ekasitana le tshepo ya FAIS Ombud melemong e bokelletsweng ke moithuti ka mong mafelong a nako ya dikgwedi tse 12.

Thupelo e kenelletsa dihlooho tse jwalo ka matsete, melao ya ditshebeletso tsa ditjhelete le thero ya ho ya pensheneng ekasitana le bokgoni bo bonolo, tseo tsohle di thusang baithuti ho atleha ho tseo ba batlang ho ba tsona nakong e tlang. Re na le tshepo ya hore lenaneo le kenya letsoho ntshetsopeleng e batsi ya moruo mona Afrika Borwa.

Ka Loetse 2017 Ofisi ena e ile ya qala ka mosebetsi wa ho thaotha baithuti ba tla kena Thupelong ya Baithuti ya Pherekong 2018. Tshebetso ena ya ho thaotha e ile ya etsa hore ba Ofisi ba ye dikolong tse fapaneng tsa molao ka hara naha tse neng di kenelletsa Durban, East London, Polokwane le Cape Town.

**Baithuti ba maqwetha ba rupellwang mane
Polokwane ba phetha tekolo e ngolwang**

East London Law School

Ditharollo:

Ombud di sa amohelwang ke ba amehang, FAIS Ombud o tla fana ka tharollo ya ho qetela e ka kenyelletsang –

- ho qhalwa ha tletlebo; kapa
- ho tshehetsa tletlebo ka botlalo kapa karolwana ya yona, mohlala, ka ho neha motetlebi palo e lekaneng ya ditlhapiso bakeng sa tshitiso ya ditjhelete kapa tshenyehelo e mo hlahetseng.

Tharollo ya FAIS Ombud e lekana le kahlolo ya lekgotla la dinyewe.

Ditharollo tse ntshitsweng ke Ofisi ena di fana ka kutlwisiso ya bohlokwa tabeng eo Ofisi ena e manollang dipehelo tsa Molao wa FAIS mmoho le Molao wa yona o Akaretsang wa Boitshwaro bakeng sa Bafani le Baemedi ba Amohetsweng ka Molao ba Ditshebeletso tsa Ditjhelete.

Mona ka tlase ke lenane la ditharollo tsohle tse ntshitsweng kotareng ya ho tloha ka Phupu 2017 ho ya ho Loetse 2017.

<i>Selemo</i>	<i>Hoo ho tletlejang ka hona</i>	<i>Motletlebi</i>	<i>Moikarabedi</i>	<i>Letsatsi leo ho hlahisitsweng ka lona</i>
2017/18	Matsete	REMO EHLERS	ABE GOUWS MAKELAARS CC and ABRAHAM JACOBUS GOUWS	20170829
2017/18	Matsete	PHELADI PATRICIA NAPO	SILVER SEED CAPITAL (PTY) LTD; SANDRO MANUEL AZEVEDO VELOZA; EDDIE AMARO and JOHN LAW	20170731
2017/18	Matsete	PIETER GEORGE TALJAARD	JOHANN EN MARINDA MAKELAARS (Pty) Ltd and JOHANN WILHELM JANSE VAN RENSBURG	20170801

Ditharollo tsena mmoho le diqeto tse ding tsohle tse ntshitsweng ke Ofisi ena, ekasitana le diphatlatso tsa nakong e fetileng tsa lesedinyana di a fumaneha webosaeteng ya rona e ntjha ya dikgokahano ho www.faisombud.co.za.

OFFICE OF THE OMBUD FOR FINANCIAL SERVICES PROVIDERS

TEL 012 470 9080 / 012 762 5000

EMAIL info@faisombud.co.za

WEBSITE www.faisombud.co.za

Sussex Office Park, c/o Lynnwood Road and Sussex Avenue, Lynnwood, 0081

Anyone who has a complaint about the service delivery of this office must kindly email their complaint to hestie@faisombud.co.za